

E. Szabó Zoltán: Dr. Cseh József (1886-1961) belgyógyász, ügyvezető körzeti orvos

Mezőtúron született 1886. március 23-án. Apja cipésmester volt. A családnak még két gyermeke volt: Etelka és Ferenc.

Mezőtúron érettségizett, majd a Pázmány Péter Tudományegyetemen folytatta tanulmányait. Vele tanult egy földej is. Kegyes Sándor, akivel egymást biztatva, segítve vizsgáztak, és életük végéig tartották a kapcsolatot. 1914-ben szerezte meg az orvosi diplomáját, ezután visszakerült a mezőtúri kórházba, majd letette a belgyógyászati szakvizsgát.

Amikor az endrődi elöljáróság Kovács Péter doktor mellett meghirdetett egy segédorvosi állást, Cseh József megpályázta és el is nyerte azt. Kovács Péter mellett nagyon sokat tanult szakmailag és emberileg is az orvosi hivatásról. Péter bácsit – köztudottan – az endrődiek a szegények orvosának nevezték, mert nagyon sok energiát fordított arra, hogy az embereket az egészségtelen körülményekre figyelmeztesse. Főnöke halála után Cseh József megvásárolta annak körzetét, orvosi berendezéseit, eszközeit, és folytatta munkáját.

1922-ben megnősült. Felesége Kovács Irma volt. Házasságuk elején a Temető utcában laktak, ott született első gyermekük, Ilona (Lonci) 1923-ban. Majd megvásárolták a mai posta helyén egy régi épületet. Erre a telekre építettek egy nagyon szép családi házat váróval, rendelővel, kerttel, hatalmas terasszal. Még két lányuk született: 1923-ban Gabriella (Beda) és 1941-ben Edit (Édi).

Endrődön három körzet volt: Cseh József körzete, Ugrin Nándor körzete és Weisz Aladár körzete. Kortársuk volt még Tímár Sándor is, de ő inkább fogorvosként működött.

Ugyanakkor a körzeti orvosok is műveltek szinte mindenféle olyan szakorvosi tevékenységet, amire megvolt a végzettségük, és amire szükség volt. Ugrin Nándor a szüléseket vezette és sebészkedett. Cseh József belgyógyászként és körzeti orvosként tevékenykedett. A lakásán rendelt, és sokat járta a tanyavilágot is. A beteg családja jött érte lovas kocsival és vitte úttalan utakon. Mindig ment, amikor hívták. Éjszakai ügyeletet is egyfolytában tartott – ő is, és minden orvos.

Hunya akkoriban közigazgatásilag Endrődhöz tartozott. Egy héten egyszer a tanácsházáról jött a lovaskocsi, könnyű homokfutó, és vitte a hunyai betegekhez. Nagylaposra is ugyanúgy kijárt egy héten egyszer a rendelésekre. A nagylaposi iskolában volt egy szoba, ott folyt a rendelés. Sok esetben ő maga hajtotta a lovat is, hogy ne kelljen a kocsisnak egész nap várakoznia. A Cigánytelepre is mindig csak ő ment. Az ottani emberek őt elfogadták, hozzá bizalommal voltak, hallgattak szavára.

Volt olyan recept, amelyen a rovarok fekete színűek voltak, ezt fekete receptnek nevezték. A tanácstól lehetett ilyet kapni orvosi javaslatra, szegénységi bizonyítvány alapján. Aki ilyen receptet kapott, az ingyen jutott a felírt gyógyszerhez. Cseh József, ha látta, hogy a beteg családja szegény, nem nyugodott addig, amíg a tanácstól ilyen fekete recepthez nem juttatta a családot. Ezért is nagyon sokan hálásak voltak Jóska bácsinak. Egy idő után őt is egyre többen a szegények orvosának kezdték nevezni. Az 50-es évek elején népszavazás volt arról, hogy ki legyen a három körzet ügyvezető orvosa. A lakosság szeretetének jele volt, hogy Cseh Józsefet választották meg, ami azért is nagydolog volt, mivel ő nem volt endrődi származású.

Munkájának fontos része volt, hogy hetenként kétszer az endrődi polgári iskolában egészségtant tanított. Itt került barátságba Csókási Béla igazgatóval, Iványi Gergely tanárral.

Kedves elfoglaltsága volt, hogy kollégáival és barátaival hetenként kétszer, mindig máshol, leültek kártyapartira (kaláber, tarokk) Ugrin Nándorral, Weisz Aladárral, Alapi Andor gyógyszerésszel, Vörös Béla állatorvossal. A feleségek nem mehettek, viszont kötelesek voltak egy-egy nagy tál sós süteményt sütni a nevezetes alkalomra. A társaság tagja volt Csernus Mihály apátplébános is. Előfordult, hogy ha nem helyénvalónak vagy erősnek találta a plébános községet érintő döntéseit, Cseh József oda-odaszólt neki: – Mihály, ennek nincs értelme. Gondol a nagyon szegényekre is!

A későbbi években nagyon jó barátok lettek Szabó Elek tanárral, és Paróczai Gergely tanárral is. Szabó Elek barátsága különösen sokat jelentett Cseh Józsefnek.

Utolsó évei: A faluban gyalog közlekedett, sétabottal, ami divatos volt, és ugyanakkor – ha nagyon fáradt volt – rá is támaszkodhatott. Volt egy szép kis sétabot-gyűjteménye. A szíve hamar megromlott, két infarktust szenvedett el: 57 éves korában érte az első, de ezután még sokáig két körzetet is ellátott. 67 évesen érte a második, ami végzetesnek bizonyult. 1961. november 2-án halt meg. Felesége és kedves kollégája, Weisz Aladár voltak mellette, az utolsó percekben. Utolsó szavait feleségéhez intézte: „A gyerekekre vigyázz...”

Megjelent: Városunk. 2009. november. p. 4. (In memoriam) Elhunyt orvosaink III.